

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kővratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkorik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A magyar paraszt.

Bécsi ujságban dicsérik a magyar parasztot. Nem az az ujság fedezte fel a magyar parasztnak a valamiféle kiválóságát, hanem gróf Khuen Héderváry Károly miniszterelnök nyilatkozatát adva vissza, megállapítja, hogy a magyar paraszt a valóban független intelligenciájával és egészséges gondolkodásával együttesen adta meg az egészséges gondolkodás politikájának a nemzeti szentesítést.

Nem keressük ezekben a sorokban, hogy a miniszterelnöknek a paraszti rend dicséreteiben minő politikai szándékai voltak, csak azt állapítjuk meg, hogy igen szerencsésen lefelé is tekintett a magyar politika vezetés ez alkalommal és pedig abban az irányban, amelyben a vizsgálódást immár negyven esztendeje következetesen elmulasztották. A vezető ügy, amint a vezetettek a parlamentben. Mert eddig, vagyis inkább a szociálpolitikai korszakban kevés szó esett a parasztról, hanem dominálta a helyzetet a városok gyári munkása, amely osztály érdekében látszott indulni minden politikai akció. Hogy most a miniszterelnök a magyar parasztot nevezi ki a nemzet gerincévé és behelyezi abba a döntő pozícióba, amely eddig hagyomány és nemzeti munka értéke szerint a középosztályt illette meg, abban mi nem keresünk sérelmet a középosztály részéről, hanem inkább arra törekszünk, hogy a nagy világba szerte ment miniszterelnöki nyilatkozat ne maradjon a pusztában elhangzó szó, hanem termékenyítessék meg ahhoz illeszkedő parlamenti és kor-

mányzati politikával az egész nemzet javára.

Igazán megérdemli a magyar paraszt, hogy honoráltassék a miniszterelnök nyilatkozata szerint az "ő nagy nemzeti értéke. Ezt a tételt hirdették ennek előtte is, hirdették azok, akik a magyar paraszt életének ez egyetlen gyökerét a magyar földet kívánták megtartani az ő számára. Törekedtek arra, hogy ennek a földnek a termőképessége a mai viszonyokhoz képest fokoztassék, akik arra munkáltak, hogy az értékesítés tekintetében a földművelő nép védessék meg a modern gazdasági élet raffinált fogásaiból eredő károsodásoktól, akiknek gondjuk volt arra, hogy az áru és pénzüzsora parazitái minél szűkebb mezőre szoríttassanak vészes munkájukban, az önzés minél kevesebb gyümölcsöt szedhessen a nemzetnek erőt és vagyont termő kertjeiben. Ezeket a tetteket hirdették azok, akik számoltak a nemzet gazdasági helyzetével és annak a reális megállapításából arra a következtetésre jutottak, hogy az egyetlen nagy és virágozható nemzeti ipart, a földművelést kell emelni, hogy annak az immár gyümölcsöző törzséből szülessen meg a magyar ipar és a kereskedelem. Ezek a törekvések nagyrészt meddők voltak, csakis kismértékben lehetett megteremteni a védelmet, igazi eredmény akkor mutatkozott, mikor sikerült kiküzdenni a vámvédelmet, a legutóbbi politikai korszak ebben az irányban dicséretes munkát végzett, de hol van a betetőzés, hol van az ország gazdasági és szociális politikájának az olyan átalakítása, amely a kereskedelem és ipar jogos érdekeinek

megvédése mellett kiküszöböli azt a számtalan ex-lexet, amely nyomja, szorítja és igen sok helyen már fojtogatja a mezőgazdaság érdekeit, amelyek összefortak, teljesen azonosak a magyar paraszt érdekével.

Ha a magyar paraszt immár a politikai bölcsesség magas piedestáljára helyeztetett a miniszterelnöki nyilatkozattal, annak meg kell adni az lehetőséget arra is, hogy ezt a magas állást el ne veszítse némely mindennapi nyomoruság következtében, ami nem az ő élehetlenségéből, nem a természetnek csapásaiból származik, hanem ered abból: hogy eget vivó, földet nem ismerő gazdasági politika megfordítja a természetes sorrendet s dolgozik, munkál fantomok jegecsítésére, kerget délibábokat, tulzó és így beteges filantropiából a keblére öleli a világnak minden beteges és így életképtelen, improdiktív, igazi munkát dem végző elemeit és itthon engedi szenvedni az élet és termőképés törzset: a miniszterelnökileg immár vezető és döntő faktorra emelt parasztot.

A parasztról és a földről csak együtt lehet beszélni: aki ezt a kettőt elválasztja az szörnyű tévedésbe esik, a parasztnak és a földnek a művelés előmozdítása az ország haladásának és ha egészséges következtetést akarunk levonni a miniszterelnök nyilatkozatából, azt kell várnunk, hogy a regime, amely megalapítását a magyar paraszt egészséges eszének józan megfontolásának köszönheti, nem lehet mostoha a magyar paraszthoz, annak édes anyjához, a magyar földhöz.

"TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Az apa.

— Björnsterne Björnson. —

Az, kiről itt szó leszen, a legmódosabb ember volt a községben; Oeveraas Thord-nak hívták. Gögös paraszt, a kinek a pénze volt mindene. Egyszer beállított papjuk dolgozószobájába, felemelt fővel, ünnepies komolysággal.

— Fiam született — mondotta — meg akarom kereszteltetni.

— Mi legyen a neve?

— Finn, mint a nagyapjád.

— Es kik lesznek a keresztszülei?

Sorjában megnevezte őket, a gyülekezet legbecsültebb férfait, asszonyait, kik mindösszesen az apa családjából valók voltak.

— Akarsz még mondani valamit? — kérdezte a pap és rátekintett. A paraszt pár pillanattal hallgatott.

— Szeretném, ha egymagát keresztelnék — mondta ő.

— Hát mondd meg a napját!

— Most szombaton, déli tizenkét órakor.

— Akarsz még valamit? — kérdezte a pap.

— Mást nem akarok.

A paraszt forgatta kezében a kalapot, mintha menni akarna; a pap felállt.

— Akkor hadd mondjam meg én a kívánásomat, — szólt, azután Thordhoz közeledett, kezét nyújtotta neki és folytatta: — Adja Isten, hogy áldást hozzon fejedre a fiad!

Tizenhat esztendő múlva Thord megint beállított a lelkészhez.

— Jó erőben vagy, Thord, — mondotta a pap, ki semmi változást nem látott rajta.

— Hiszen nincs semmi gondom — felelte Thord.

A pap erre hallgatott. Majd azt kérdezte:

— Mi szél hozott ide ily későn este?

— A fiam dolgában járok, holnap avatjuk halász gazdává.

— Derék fiu.

— Nem akartam addig lefizetni érte a járandóságot, míg nem tudtam, hogy milyen helye lesz a templomban.

— A legelső helyet jelöltem ki neki.

— Most már nyugodt vagyok benne, tessék a tiz tallér érte.

— Kivánsz még egyebet? — kérdezte a pap és Thordra tekintett.

— Nem kívánok semmit.

Thord elment.

Ujra eltelt nyolc esztendő, midőn egyszer

csak zsvaj támadt a pap dolgozószobájába előtt, mert hát sokan jöttek és Thord nyitotta meg a sort. A pap feltekintett és ráismert.

— De nagy kísérettel jössz!

— A fiam kihirdetését akarom kérni: Storliden Karent akarja feleségül venni, a Gudmund lányát, ezét az emberét, ni!

Ő volt a leggazdagabb leány az egész községben.

— Azt mondják — szólt a paraszt, miközben hátrasimította haját.

A pap egy darabig gond latokba merülve ült, szó nélkül beirta a nevet könyvébe s az ottlévők aláírták. Thord három tallért tett az asztalra.

— Csak egy jár érte — szólt a pap.

— Tudom, hogy egy jár érte, de tudja: egyetlen fiam, szeretem, ha becsületesen végzik el a dolgomat.

Ez után a felvilágosítás után a pap elfogadta a pénzt.

— Most vagy itt harmadszor a fiadért, Thord.

— De most már rendben is vagyok vele — felelte Thord. Azzal összecsavarta a pénzeszacskóját, minden jókat kívánt és eltávozott; a többiek nyomon követték.

Két hétre rá az apa és fia Storliden felé

A bank-tárgyalások. Bécsből távirat-
tozzák: A »Fremdenblatt« jelentése szerint *Bilinsky* lovag pénzügyminiszter jövő vasárnap Budapestre utazik, hogy dr *Lukács* pénzügyminiszterrel tárgyaljon a bankkérdés ügyében. Tegnap este *Pranger* udvari tanácsos az Osztrák-magyar Bank vezértitkára megjelent *Bilinsky* pénzügyminiszternél, akivel hosszabb ideig tanácskozott ugyancsak a bankkérdésről. Nincs kizárva, hogy még a nyári szünetek előtt a legfontosabb kérdések megoldásra kerülnek.

A képviselőház ülése. A képviselőház ma pénteken, délelőtt tíz órakor ülést tart, a melyen megkezdik a felirati vitát. A vitában az előadón kívül résztvesznek a pártok szószókaik, a kik pártjuk felirati tervezetét fogják be-terjeszteni. A Kossuth-párt részéről Kossuth Ferenc, a Justh-párt részéről Justh Gyula, a néppárt részéről Molnár János, a nemzetiségiek részéről Mihályi Tivadar fog felszólalni. Ha lesz idő, úgy még sorra kerül egy-egy szónok a pártonkívüli függetlenségek és hatvanhetesek közül is. Egyszóval, ugynevezett érdekes ülés lesz.

A véderő reformja. Bécsből jelentik: A »Neue Freie Presse« szerint a legutóbb Budepesten megszakitott véderőtárgyalásokat ma a bécsi közös hadügyminiszteriumban folytatják. A tanácskozásokat *Hoffmann* altábornagy, hadügyminiszteriumi osztályfőnök fogja vezetni. Az értekezleten a magyar és az osztrák honvédelmi miniszteriumok képviselői is résztvesznek.

Károlyi Mihály gróf a függetlenségek egyesüléséről. A békeközvetítő gróf egy újságtudósító előtt ekként nyilatkozott:

Nekem az a célom, hogy a két függetlenségi pártot egyesítem. Ez a végcél, amelyet el akarok érni, bár tudom, hogy nagy nehézségekkel kell nekem és más elvbarátaimnak megküzdenünk. Van itt személyi és tárgyi akadály bőven. Gondolkodtam sokat erről a témáról s megállapítottam, hogy az összes ellentétek diplomáciai uton kiegyeztethetők, csak egy van, amely éles politikai érzéket, kölcsönös bizalmat, jövőbetekintést és bölcs, okos megfontolást igényel: a választójog kérdése, amelyről a két pártnak meglehetősen divergáló a felfogása, amelyet tehát a legnehezebb egy közös programba foglalni. Azonban ez a nagy di-

eveztek a csendes hullámokon, hogy megbeszéljék az esküvő dolgát.

— Inog alattam az evezőpad — szolt a fiu és felállt, hogy megigazítsa. De abban a pillanatban lecsuszott a deszka, melyen állt; kapkodott mindenfelé, feljajdult és a vízbe esett.

— Kapaszkodjál az evezőbe! — kiáltott az apa és hozzá evezett. A fiu visszahanyatlott, hosszan ránézett az apjára és — elmerült.

Thord el sem akarta hinni; vesztég álló csónakán arra a pontra meredt, a hol a fia elmerült, mintha ismét felhívhatná. Pár buborék szállt fel, aztán megint egy pár, végre csak egy nagyobb, mely szétpattant — és tükörsimán pihent megint a tó.

Három nap és három éjjel látták a népek, a mint a körül a pont körül forgott csónakán, a nélkül, hogy evett vagy aludt volna; kereste a fiát. Harmadnapra megtalálta s a hegyen át maga vitte haza felé.

Egy év mulhatott el azután. Egyszer a pap egy hideg őszi estén csak lépteket hall a folyosó ajtaja előtt, majd a kilincs körül tapogatózik valaki. A pap kinyitotta az ajtót s szikár, meggörnyedt ember lépett be; sovány, őszhaju. A pap hosszasan nézte, míg reáismert. Thord volt.

— Ily későn jössz! — szolt a pap.

vergencia csak látszólagos s inkább technikai, semmint elvi. Nem vitás ugyanis, hogy a választójog reformjánál közös célt követ a két függetlenségi párt; a magyar faj szupremációja mellett a választások tisztaságát biztosítani. Ez a közös cél, amelyet a két párt különböző eszközökkel akar megvalósítani.

Pertörlés a képviselőházi verekedés ügyében. A kormány elvben elhatározta a képviselőházi verekedés ügyében folyamatba tett bünper törlését.

A per tudvalevőleg egyelőre nyugszik, minthogy a bíróság úgy határozott, hogy előbb kikéri a Házról Beck Lajos képviselőt és csak ezután dönt a vád alá helyezés és a tárgyalás kitűzése dolgában. Az bizonyos, hogy Beck Lajos menetelmi ügye a Házban szenvedélyes vitára adna okot, minthogy az ellenzéknek az az álláspontja, hogy a képviselő azért, amit a Házban mond, vagy tesz, csak a képviselőház által vonható felelősségre. Ez a vita ismét felélesztené a szenvedélyeket és esetleg romlána azt a békés hangulatot, mely most még az ellenzék részéről is tapasztalható.

A miniszterelnök ebben az ügyben legközelebb előterjesztést fog tenni a felségének, aki bizonyára hozzá fog járulni a kormány tervéhez.

A néppárt programja. A néppárt tegnap értekezletet tartott, melyen a felirati javaslatot tárgyalták s foglalkoztak a párt magatartásával a jövőre nézve. E szerint a néppárt tekintettel az elmúlt 16 évi törvényes viszonyra, nem kívánja többé az összes egyházi politikai törvények reformját, csupán a felekezeti különiség és a zsidók receptiója ellen foglalt állást. A választói jog ügyében az általános titkos községenkénti választói jog álláspontjára helyezkedik. A gazdasági kérdésekre vonatkozólag pedig a mellett vannak, hogy ezt a kérdést minden politikai felfogástól függetlenül a célszerűség politikája alapján kell megoldani. A felirati javaslatnál ma többen föl fognak szólalni, Szemrecsányi a választási erőszakoskodás tárgyában szólal fel.

Minisztertanács. Tegnap délután 5 órakor a miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt, melyen a felirati javaslatot és több

— Bizony, későn jövök — felelte Thord és leült. A pap, érdeklődéstől égve, szintén leült; sokáig néma csönd volt közöttük.

Végre Thord megszólalt:

— Valamit hoztam, a mit a szegényeknek szántam; elhatároztam, hogy fiam nevéről jótékony intézetet alapítok.

Fölállt, letette a pénzt az asztalra s megint leült. A pap megolvasta.

— Hiszen egész vagyon! — mondá a pap.

— Fele ára a vagyonomnak, melyet tegnap pénzzé tettem.

A pap hosszan hallgatott; végre szelid hangon kérdezte:

— Aztán mire készülsz?

— Valami jobbra!

Kis ideig megint hallgattak, Thord földre szegezte szemét, míg a pap kérdőleg tekintett rá.

A pap halkán megszólalt:

— Végre áldást hozott reád a fiad.

— Ugy van, nekem is erős a hitem — felelte Thord, azután feltekintett s két könnyecpp gördült végig az arcán.

folyó ügyet tárgyaltak le. A minisztertanácsról semmi sem szivárgott ki.

A trónörökös Magyarországon.

Örvendetes hír kelt szárnyra Bécsből. Azt tudatja Magyarország népével, hogy a trónörökös fenséges hitvesével együtt hosszabb tartózkodásra készül Magyarországra.

Ferenc Ferdinánd trónörökös ezidő szerint Pesterthalban, Tirolban van és a környékbeli fürdőket látogatja sorra. Utóbb, egy heti üdülésre a pragsi-tó mellé utazik, július 21-én pedig Taufersbe érkezik, ahol kastélya van. A trónörökös az előre megállapított program szerint augusztus közepéig marad itt, s magyarországi látogatása augusztus végére, vagy szeptember elejére várható.

Beavatott udvari körökben a trónörökös magyarországi látogatásáról a következő felvilágosítást adjuk:

— A fenséges ur valószínűleg szeptember elején érkezik Budapestre és hosszabb időt szentel az ő jövőendő fővárosának. Itt tartózkodása alatt lehetőleg a magyar társadalommal és a társadalmi, jótékonyági és kulturális intézményekkel igyekszik majd megismerkedni. Kihallgatások is lesznek és fogadóestélyek. A trónörökös látogatása nem csupán a főrangú társadalomnak szól, hanem az egész országnak, és ehhez képest a fenség személyéhez közelebb jutnak más társadalmi rétegek is; be fogja mutatni magának a tudomány és a közgazdasági élet kitünőségeit.

— A látogatás célja igen egyszerű és világos. A trónörökös már régebben tudomást szerzett róla, hogy Magyarországon elterjedt hírek szerint animozitással vagy idegenkedéssel viseltetnek az ország iránt. Már idáig is minden módon, amely a trónörökös gyengéd és diszkrét természetével megfér, igyekezett ezeknek a kósza híreknek ellenkezőjét bebizonyítani, most azonban elszánta rá magát, hogy személyes megjelenésével is demonstrálja, mennyire tévesek, rosszindulatuak vagy tendenciózusak voltak azok a híresztelések.

Született 138, — meghalt 228.

A közigazgatási bizottság ülése.

**Nagyváradon 90-el
többen haltak el,
mint születtek.**

Nagyvárad városa ezelőtt 15—20 évvel igen elől volt abban a szomorú statistikában, amit a halálozásokról vezetnek. Azóta milliókat áldozott a város vízvezetékre, utcák és terek burkolására, rendezésére s más olyan közintézményekre, amelyek a közegészségügy javítására szolgálnak. Ennek köszönhető, hogy különösen az utóbbi évtizedben reánk nézve nagyon megváltozott ez a szomorú statiska s Nagyvárad azon városok közzé került, amelyeknek igen alacsony a halálozási arányszáma.

Annál meglepőbbek a polgármester junius hónapról összeállított jelentésének a népmozgalomra vonatkozó része, amelyből kitűnik, hogy a 138 születéssel szemben 228 a halálozások száma az elmúlt juniusban, tehát 30 nap alatt kilencvennel többen haltak el Nagyváradon, mint születtek.

Ilyen nagy különbség a születések és halálozások között már régen nem volt Nagyváradon.

A polgármesteri jelentés egyszerűen regisztrálja ezeket az adatokat, de nem nyújt semmi bővebb felvilágosítást, hogy az orvosok mire vezetnek vissza a halálozások ilyen szokatlanul nagy számát. Pedig ha a közigazgatási bizottság nem is, de a nagy közönség óhajtaná tudni erre nézve a tisztiorvos urak véleményét, hogy tájékozva legyen.

Szükséges volna ez már azért is, mert olyan hírek keringenek a városban, hogy súlyos tifusz betegedések fordultak elő Nagyváradon, bár erről hivatalosan semmi hír nem jutott nyilvánosságra.

Mikor a közönség ilyen statisztikai adatot lát, gondolkodóba esik, mert nincsen tudomása, hogy valami járvány uralkodnék. Nyilvánosan legfeljebb a kanyaró terjedéséről tud, de hiszen ez az egész hónapban nyolc halálozást okozott.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Hlatky Endre főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, May Sándor kir. főmérnök, Major Lajos kir. pénzügyigazgató helyettes, Baróthy Pál kir. ügyész, dr. Dóri István tiszti alügyész, dr. Nemcs Áron tb. főorvos, Kanta Jenő kir. főállatorvos, dr. Kurländer Ed. közgazdasági előadó, Juricskay Barna tb. tanácsnok, előadó, továbbá dr. Hoványi Géza, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Rádl Ödön, Sulyok István, dr. Adorján Emil, dr. Moskovits József.

Az ülés megnyitása után Juricskay Barna előadó felolvasta a polgármester jelentését a közigazgatás június havi állapotáról.

A jelentésből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

Szomorú adatok.

A közegészségügyi állapot június hónapban kedvezőtlen volt. Igen nagy volt a halálozások száma, úgy 90 el, illetve az idegenek leszámításával 36 al multa fölül a születések számát.

A fertőző betegségek közül a kanyaró lépett fel nagyobb arányban. A bejelentett kanyaró esetek száma 177 volt, 7 halálozással. Vörheny 8, halálozás nélkül; ronszoló toroklob 5 esetben, 2 halálozással; hagymáz 12 esetben, 1 halálozással; fültő mirigylob 2, hökhurut 3 esetben, halálozás nélkül.

A járványkórházban 29 beteg ápolatott; gyógyult 19, meghalt 2, apolás alatt maradt 8. A gyermekkórházban ápolatott 78 fekvő beteg. A bejáró betegek száma 419 volt.

Született 59 fiu, 79 leány, összesen 138 gyermek.

Elhalt 116 fi és 112 nő, összesen 228 egyén. Városrészenként elhalt Ujvárosban 52, Olasziban 55, Váralj-Velencén 51, a kórházakban 70. Öt éven aluli gyermek 117 halt el; e nagy számú halálozásnak okát a légzőszervi bántalmakban kell keresni.

Uralkodó kór volt a légzőszervek bántalmái és a kanyaró.

A közbiztonsági állapot kielégítő volt. Lopás 97, súlyos testi sértés 8, könnyű testi sértés 17, csalás 7, sikkasztás 12, hamis pénz forgalomba hozatala 5, magánosok elleni erőszak 3, magánlak megsértése 2, szemérem elleni bűncselekmény 2, hatóság elleni erőszak 6 és zsarolás 2 esetben.

Letartóztatva volt 123 egyén, ezek közül eltoloncoltatott 109.

Kihágási feljelentés 360 esetben tétetett.

Külföldre szóló utlevél 11 adatott ki és pedig 9 Európába és 2 Amerikába.

A közadók június havi bevételi eredménye nem volt kedvező, amennyiben 21000 korona 46 fillérrel kevesebb kincstári adó folyt be, mint a múlt év június havában.

A jelentést tudomásul vették.

Vasady Lajos kir. tanfelügyelő bejelentette,

hogy özv. Rechten Bauer Zsófia közs. polgári leányiskolai tanítónő ez évi szeptembertől nyugdíjba lép.

Rimler Károly polgármester szólalt fel. Rechten Bauer Zsófia majdnem 40 évig szolgált a város tanügyét s a közs. polgári leányiskola fejlesztése körül hervadhatatlan érdemeket szerzett s lelkiismeretes, buzgó munkát fejtett ki. Midőn 40 éves szolgálat után nyugalmába vonul, hálásan emlékezik meg működéséről s indítványozza, hogy mikor a nyugdíjazást a közigazgatási bizottság tudomásul veszi, elismerését és érdemeit jegyzőkönyvébe iktassa s erről Rechten Bauer Zsófiát értesítse. Az indítványt elfogadták.

Szeben vármegye közigazgatási bizottsága pártolás végett megküldötte felterjesztését, amelyben kéri, hogy a 603. és 604. sz. gyorsvonatok Szolnoknál akként osztassanak ketté, hogy egy részük Budapestre a nyugoti, másik részük pedig a keleti pályaudvarra érkezék be.

Hosszabb vita után a közigazgatási bizottság az átiratot kiadta a polgármesternek és a közgazdasági előadónak, hogy tanulmányozzák ugy a feliratban foglaltakat, mint általában azokat az óhajokat és kívánalmakat, amelyek megvalósítandó Nagyváradra és Biharmegyére nézve ugy a gyors, mint a többi vonatknál. Ezen tanulmány alapján azután önálló felterjesztést intézne Nagyvárad város közigazgatási bizottsága a minszterhez.

Apróbb ügyeket intézett még el a közigazgatási bizottság s az ülés véget ért.

A cipészegéd és a birtokosné.

— A lábszija meg a lovaglópálca. —

Még a Berettyón is túl, de onnan már nem messze volt és van is egy földbirtok, melynek tulajdonosnője szépségével valóban egyedül áll a Berettyó vidékén, azzal a birtokosnéval, melynek udvarán most nyílik a hárs, meg a rózsák rózsája. A faluban, mely nem nagyon messze van ide, van egy kis két ablakos, fehérre meszelt ház, melynek kapuján ott diszeleg két festett cipő, felettük a névvel, alattuk a gyöngébbek és olvasni tudók kedvéért hogy

LÁBTYÜMÜVESZ

A lábtümmüvesznek van egy 17 éves igen szép lánya, aki majdnem olyan szép, mint a birtokosné, sőt még hasonlítanak is egymáshoz, ezenkívül van még a művesznek egy segédje, aki oly csinos cipőket tudna csinálni, ha egyszer megtanulhatná, de ott ebben nincs módja, mert a bíró lánya is ép oly otromba lábbelit hord, mint a kovácsé. Csinos cipő csak akkor kerül ide, mikor a birtokosné piskóta cipőinek történik valami kis baja.

Kevés is a munka s a nagy unalom mellett a mi segédünk kénytelen volt beleszeretni a gazda lányába. A szerelemben már ott tartottak, hogy a gazda a műhely kibővítésére gondolt, és hogy majd társul veszi a segédet, aki feleségül veszi a leányt. Szaporodtak a kaptafák és dikicsek stbik, az esküvő napja pedig rohamosan közeledett.

Most kezdődik az aratás. A birtokosné cipője egy munkáscapat munkájának felülvizsgálása közben kiszakadt, amit természetesen a mi vőlegény segédünk varrt be és szállított haza saját kezűleg.

A cipőt maga a birtokosné vette át. Másnap egy másik pár cipője romlott el a birtokosnének, harmadnap egy harmadik és mindég a segéd szállította haza azokat. Utoljára már annyira belejött a cipőszállításba a segéd, hogy ha nem is volt javított cipő, mégis megjelent a kastélyban, melynek udvarán festeni kezdtek a hársbimbók... Hogy mért látogatott el olyan sűrűn a kastélyba, a segéd, azt nem hozta sem a birtokosné, sem a segéd nyilvánosságra. Ennek dacára is suttogni kezdtek a faluban, még pedig annyi ideig, hogy már a mester leányának is fülébe jutott a dolog.

A segédet, mint vőlegényt természetesen kérdőre vonták, aki azzal védekezett, hogy remekbe akar készíteni egy pár cipőt a birtokosnének és azért jár oly sűrűn oda. Különben pedig föltéle-

nül elveszi a mester leányát. Ezt ugyan senki sem hitte ki, csak a menyasszonya, szegény kis liba.

A faluban azonban senki sem beszélt másról mint a birtokosnéról, a cipészegédéről, sőt volt valaki, aki egy szomorú fűz földig érő függőnyeit is belekeverte a dologba. Ez már hatott. A leány panaszt tett az atyjánál, aki nem azért eszmádia is, hogy egy egyszerű szerelemnek ne tudna utána és a végére járni.

Tegnap előtt este nagy boldogan jött haza a segéd.

— No, holnap készen leszek a remek munkával.

— Ugy, az szép lehet, — szólt a gazda és lefeküdtek.

A segéd a szerelmesek esőkosz almát aludta, mikor a gazda, meg a lánya fölkeltek és kilopták a segéd kabátját.

Ketten estek neki a kabát zsebeinek, még pedig eredményeseu. Egy csapat levelet találtak meg, melyben rendszeresen értesíti a birtokosné az ő »Kicsi suszterkáját« hogy mikor látogathatja meg őt veszélytelenül.

A leveleket magukhoz véve lefeküdtek. Reggel a gazda egyenesen a földbirtokoshoz ment, ahol kávé mellé szolgálta fel a kedvesen irt és a birtokost annál kellemetlenebbül érintő leveleket.

Ami ezután történt, az zárt ajtók mögött játszottak le, nekünk csak annyi jutott tudomásunkra hogy a birtokos kezében lovaglópálca, a majszter kezében a lábszija forgott, de nem egymás ellen, hanem a birtokosné és az ő kicsike suszterkája hátán.

A kicsike suszterka pedig minekutánna alaposan kidolyozta gazduram a bőrét, repült még pedig a Duna tulsó oldalára, ahol valószínűleg nem fog eszébe jutni még egyszer cipőt készíteni remekbe valamelyik birtokosnének.

A fenti történet most a Berettyó vidékének legújabb szenzációja, melyet nagy izgalommal tárgyalnak mindenfelé.

Plutó.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** P. Csák Endre a kapucinus-rend tartományi főnöke, ki három napig Nagyváradon tartózkodott, tegnap reggel a gyorsvonattal Budapestre utazott. — Dr. Némethy Gyula nagyváradai theologiai tanár és dr. Lestyán Endre papnöveldei spiritalistai tegnap délelőtt hosszabb külföldi utra indultak.

* **Kossuth-szobor Nagyváradon.** A nagyváradai 48-as népkör már évekket ezelelt mozgalmat indított abból a célból, hogy Nagyváradon Kossuth Lajos szobrának felállítását előbbre vigye. Egy bizottságot küldtek ki s nagy szabású gyűjtést indítottak. A kiküldött bizottság tegnap délután, dr. Adorján Emil elnöklete alatt ülést tartott, amelyen Szilárdky Ernő pénztárnok beszámolt a gyűjtés eredményével. Mintegy 16000 korona gyűlt be, amely összeg gyümölcsözőleg pénzintézetben van elhelyezve. Nagyvárad városa évenként 4000 koronát ad a szoborra s a régebbi adományokból és az évi 4000 koronából mintegy 23—24 ezer kor. íríz Nagyvárad városa, mint a Kossuth-szobor alapját. Tehát összesen már mintegy 40,000 korona áll rendelkezésre. Dr. Adorján Emil kifejtette, hogy ez nem elég, mert legalább 80,000 korona kell egy szép szoborra. Mivel pedig a város hozzájárulásával még vagy 10 évig kellene várni, míg a szükséges összeg összejönne, a törvényhatóságban indítványozni szándékozik, hogy Nagyvárad városa emelje fel a hozzájárulást évi 5000 koronára s vegyen fel erre 50 000 korona kölcsönt, amivel aztán, ha a meglévő 40,000 koronát hozzáadjuk, már most fel lehet állítani a szobrot.

* **A helyi érdekű vasutak új igazgatója.** A vasuti bank által kontrolált 23 helyi érdekű vasut igazgatása tudvalevőleg egy központi iroda utján történik, melynek élén a nemrég elhunyt Gerhardt Gusztáv állott. Az állás betöltése természetesen az aspirációk egész

sorozatát hozta felszínre s a hírlapi kombinációk megindultak. Illetékes helyről nyert információk szerint az állás betöltése a nyári szünet előtt semmiesetre sem várható. Ami a kérdés meritumát illeti kormánykörökben az állásra a legkomolyabb jelölt Vörös László.

* **Az ügyvédi kamara köréből.** A nagyvárad ügyvédi kamara dr. Munteán Gábor Belényes székhellyel, dr. Szunyogh Pált Nagyvárad székhellyel, Dr. Rich Eudrét Tenke székhellyel az ügyvédek névjegyzékéből törölte, dr. Morvay Zsigmond székhelyét Margitáról Nagyváradra tette át.

* **A tisztviselők utazása.** Balogh Döme törvényhatósági bizottsági tag pár hónappal ezelőtt önálló indítványt adott be Nagyvárad városához, a tisztviselők utazása és kiküldése tárgyában. Ebben indítványozta, hogy utazásoknál a polgármesterapidija a mostani 30 korona helyett 20 korona, a tanács tagoké a mai 24 korona helyett 16 koronában állapítsák meg; továbbá a polgármester kivételével, egy tisztviselő se távozhassék el a törvényhatóság engedélye nélkül. Az indítványt, mely csak mint póttárgy szerepelt, a közgyűlésen leszavazták. Ez ellen Balogh Döme felelősséget adott be. A belügyminiszter most leküldte az iratokat azzal, hogy tegyen jelentést a tanács arról, miszerint a közgyűlés előtt ki volt-e közszemlére téve az indítvány, mert a tárgysorozatba nem lett felvéve.

* **A pápa Magyarországról.** Nemrégiben Széchenyi Miklós gróf győri püspök magyar küldöttséget vezetett a pápa elé. Egy újságíró most kérdést intézett hozzá Rómában szerzett tapasztalatait illetően és a püspök a következő érdekes közléseket tette:

— Amikor Pius pápa a magyar deputációhoz szólt, emelkedetten, lelkesen beszélt, az őt oly kiválóan jellemző melegséggel és bensőséggel. A magyar egyházmegyéek ügyeinek deklarációját tanusított. Hazánk iránt táplált rokonszenvet, szeretetet, különös figyelmet, amelyvel életünket, annak minden mozzanatát kíséri, még fokozza a Velencéből magával hozott tradíció és ott a magyarokkal való sürűbb érintkezés. Ezen jóakarátának minden kedvező alkalommal kifejezést szokott adni, valamint a legőszintébb tisztelet hangján emlékszik meg mindig, de emlékezett meg különösen most felséges királyunkról, úgy a küldöttség fogadtatásánál, mint a magán kihallgatásokon is. A II. Sylvester pápa emlékünnepére iránt melegen érdeklődött és örömmel fogadta egy a deputációt, valamint a szent koronának átnyújtott mását. A bucsaudiencián láttam, hogy a korona irószobájában van elhelyezve. A szent-anya ezen audiencián megajándékozott a magyar deputációhoz intézett beszédének sajtóközüléget fogalmazásával.

A pápai kihallgatás után a küldöttség előkelőbbjei Merry del Val bibornok államtitkárnál tisztelegtek, akiről Széchenyi püspök akként nyilatkozott, hogy nemcsak kitűnően van informálva a magyar egyházi és politikai ügyekről, de a legjobb akarattal is viseltetik a magyarok iránt.

* **A népszámlálás.** Tegnap terjesztette be a képviselőházban Hieronymi Károly törvényjavaslatát az 1910. évi népszámlálásról. Szólt a törvényjavaslat első paragrafusa a következőképpen: »A magyar szent korona országainak területén az 1910. évi december hó 31-ike és 1911. év január 1-je közötti évtől időpontjában létező népességi állapot feljegyzésével általános népszámlálást kell tartani. A népszámlálást országsszerte az 1911. évi január hó 1-én kell megindítani és szakadatlanul folytatva január 10-éig kell befejezni. A népszámlálással egyidőben a lakás céljaira szolgáló épületeket és a lakásokat is össze kell írni. A népszámláló biztosok rendszerint az összes elemi iskolák férfitanítói, közhivatalnoknak tekintendők és kellő udvariassággal, tisztelettel, sőt törvény-

tisztelettel kell fogadni őket. A népszámlálás főképpen egyéni »Számológép« alapján történik. Ennek a számológépnek 26 pontja van. A személyekről szóló számológépen kívül van még »Házi gyűjtő« és »Községi összesítő« a házak és földbirtokok megszámlálására. Ez a nagy munka természetesen pénzbe kerül és az állam egymillió kétszáz ezer koronát szánt rá. Legalább a szegény néptanítók is mellékkeresethez jutnak.

* **Lesz-e repülés Nagyváradon.** Nagy érdeklődéssel várja mindenki Nagyváradon július 16. és 17-két. Ezekre a napokra van ugyanis tervbe véve a repülőverseny. A tanács engedélyt adott Lipscher Lipót párisi vállalkozónak, hogy július 16—17-én Nagyváradon felszálljon. Alig hogy megadta a tanács az engedélyt, nyomán jelezte a kolozsvári menetjegyiroda, mely már Kolozsvárt rendezett repülést, hogy a tanács az ő részükre adjon engedélyt. A tanács azonban elutasította a kérelmet. Lipscher Debrecenben is kapott engedélyt, ahol július 9 és 10-én kellett volna felszállnia. Most, mint értesülünk, a vállalkozó a kitűzött napon nem fog felszállani közbejött akadályok miatt. A debreceniek már végleg le is mondtak a repülés élvezéséről, mikor tegnap a vállalkozó levelet intézett a tanácshoz, hogy július második felében fog felszállni. A dátumok ingadozása a váradiakban a bizalmat megingatta s attól tartanak, hogy két repülőgép között hoppon maradnak, nem lesz se Lipscher se Frey. No ez az aggodalom még nem alapos, mert mint értesülünk, Lipscher mindenáron akar repülni Nagyváradon.

* **Janek Géza az ügyészségen.** Janek Gézát tegnap délelőtt 12 órakor szállították át a pestvidéki ügyészség fogházába. Két detektív kísérte be a főkapitányság Béla-utcai kapujához. A zugó éljenzésekhez szokott, ünnepeit szoké, olyan megtört volt, hogy alig lehetett ráismerni. Fiákeren vitték át a pestvidékihez. Itt felvezették Acél vizsgálóbíró II. emeleti szobájába, ahol kihirdették előtte az előzetes letartóztatásról szóló végzést. Aztán lekísérték a cellájába.

* **Új építési anyag.** Tegnap délelőtt volt a Seidel Rezső-féle szabadalmazott minta-kőgerenda menyezett teherpróbája és bemutatása a szakemberek és hivatalos személyek előtt Budapesten. A próbánál jelen volt Bárczy István polgármester és Bódy Tivadar tanácsos is. A régi Silos gépcsernok udvarán építettek az új találmány gerendákból egy kis házat szabadon álló erkélyvel és körülbelül ötven fokú lépcsővel. Az új építési anyag, melyből Bécsben a Heugasseban már három nagyobb házat építettek, téglanyag, formájára olyan, mint a vastraverz és benne egy vasrud és dróthálózat szalad végig. Az egyes gerendák cementtel vannak egymáshoz ragasztva. Előállítási ára olcsóbb mint a vasgerendáé és ez utóbbi fölött számos más előnye is van. A mai próbán megállapították, hogy az anyag egy négyzetmétere tizenkét métermássa súlyt bír el, míg a vastraverzek teherképessége ennek a fele. A vasgerendáknál az elhajlás egy centiméter. A kőgerendákból három hét alatt lehet felépíteni egy kisebb házat, a mely rögtön szárad és azonnal lakható.

* **Halálos késszurás.** A múlt hó 13-án éjjel, miután már közöltük. — Komáromi Béla bádósgoszeged, Perjesi László bérkocsis barátjának társaságában egy éjjeli mulatóhelyen garázdálkodott. Midőn ezért a tulajdonos kiutasította, annak neki ment és fojtogatni kezdte. A megtámadott asszonyt Kudelka János napszamos szabadította ki a garázda ember kezei közül. Később, midőn Kudelka a mulatóhelyről távozott, az ajtóban két fiatal emberrel ütközött össze, akik közül az egyik, minden szó nélkül, jobb oldalon szurta késével. Kudelka a sötétben nem ismerte fel támadóit,

hanem a helyszínről eltávozott, s csak később értesült róla a rendőrség, amikor aztán Kudelkát beszállították a Biharmegyei Közkórházba. Ekkor Komáromi Bélát azonnal a gyanuba fogták és előállították a rendőrkapitányi hivatalhoz. Komáromi tagadta, hogy ő szurta volna meg Kudelkát, s azt állította, hogy a tettes valószínűleg a vele levő Perjesi Kászló lehetett, aki azonban szintén semmiképpen sem akarta magára vállalni a késelését, hanem azt állította, hogy Komáromi Béla volt. Kihallgatásuk után a rendőrség az ügyiratokat áttette a Nagyvárad városi járásbíróhoz. Komáromi és Perjesi megbüntetése céljából. Az ügyben azonban most újabb fordulat állott be, mert Kudelka, aki június 19-én a Biharmegyei Közkórházból javultán elbocsátott, s aki 23-án ismét felvétette magát a kórházba, tegnap délután meghalt. Az orvos véleménye szerint a halál a szurás következtében a melüregben keletkezett vérömlés és a genyezés következtében előállott általános fertőzés következtében jött létre. A rendőrség ily körülmények között tegnap Komáromi Bélát és Perjesi Lászlót nyomban letartóztatta s ma átkísérte a kir. ügyészség fogházába. Egyidejűleg értesítette a kir. ügyészséget az esetről, mely a törvényes orvosi boncolást elrendelte, amit tegnap délután foganatosítottak is.

* **Zsélyi gyógyultan elutazott.** A szerencsétlenül járt magyar aviatikus, Zsélyi Aladár, aki több mint egy hónapig feküdt a Grünwald szanatóriumban, tegnap csaknem teljesen gyógyultan távozott onnan. Kezelőorvosai már a múlt héten megengedték neki, hogy ágyát elhagyhassa, kedden este pedig Herczel tanár kijelentette, hogy másnap Zsélyi elhagyhatja a szanatóriumot. A fiatal aviatikus ekkor értesítette Dunabogdányban lakó édesanyját, aki felutazott Budapestre és tegnap délután Zsélyi az ő társaságában hagyta el a szanatóriumot.

* **Szerencsétlenség az országúton.** Vida Szabó András vértesi birtokos kilovagolt kedden a bátyja Vértés határában levő tanya-jára. Mikor azonban rövid időzítés után hazafelé tért, az országúton valamitől megbokrosodott a lova s vágatás közben ledobta magáról. A szerencsétlen ember a kövezetre zuhant. Az esés következtében valószínűleg agyrázkódást és kisebb mérvű koponyarepedést kapott. Az arrajárók tették fel a szekerükbe s vitték Vértés községben levő lakására, ahonnan vonaton Debrecenbe szállították.

* **Találtak** egyik Sztaroveszky-utcai tizletben egy erszényt némi pénz tartalommal. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen I. em. 7 sz. szobában.

* **Elütötte a kocsi.** Kátai Károly, a Fekete Sas szálloda portásának kocsisa, tegnap este egy egylovas tábláskocsival a megengedettnél sokkal nagyobb sebességgel hajtott a Rákóczi-úton végig és az Európa szálloda előtt Róna Vilmát elütötte. Az esetről értesített rendőrszem a helyszínére ment, ekkor azonban a sérült lakására távozott. Kátai Károlyt, aki teljesen ittas volt, a rendőrség lezáratta s ellene az eljárást folyamatba tette. Róna Vilma arcán és orrán könnyebb sérülést szenvedett.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap-tavaszi** ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

x **A Lloyd kávéház** nyári kerthelyiségében július hó 7, 8, 9, és 10-án a következő igen érdekes ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Biskra. 2. Kiálthatatlan jó barát. 3. Julián testvérek. 4. Don Juan házasság. 5. Viharos időkből. 6. Lilly. 7. Zsába. 8. Temetés Anomban. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Harstein és Örely* kávéház tulajdonosok. 39

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Lotti ezredesei, operet. (Fedák Síri utolsó felléptével.)

Nyári előadások a kőszínházban.

A színház igazgatósága elhatározta, hogy szombattól fogva már a nyári szinkörben folytatják az előadásokat. Közbejött azonban a napok óta tartó hűvös és folytonosan esővel fenyegető idő. Ez a kellemetlen idő előreláthatólag, legalább is a meteorológusok jóslásai szerint, el-tart még 16 áig. Erre való tekintettel, Erdélyi igazgató a városi tanácsal egyetértőleg elhatározta, hogy július 16 áig a kőszínházban tart előadásokat. Szombaton tehát a kőszínházban lép föl Kornai Berta, a kiváló primadonna. Érdekes és dicséretre méltó egyébként az is, hogy szombattól kezdve már a szinkör helyárai szerint árulják a jegyeket a téli színház előadásaira is. Nem lehetetlen azonban, hogy egy pár nap múlva már kiköltöznek a színészek a Rhédey-kertbe. Ez azonban csak akkor fog megtörténni, ha időközben nagy melegek állanak be.

Kornai Berta estői: A fővárosiak egyik legkedvesebb és letemperamentumosabb fiatal primadonnája, Kornai Berta még a téli színházban fog holnapról kezdve vendégszerepelni. Holnap az Obsitosban, Piroska szerepében mutatkozik be a vendégművésznő. Vasárnap este a Tatárjárás megy; Kornai Magyoróssy önkéntest játsza. A milliárdos kisasszonyban Evit, Csokon szerzett vőlegényben Abrai Irént, Luxemburg grófjában Juliettet, az Edes teherben pedig Babér Böskét személyesíti.

Szulamith. Vasárnap délután, leszállított helyárrakkal színre kerül a régi, megható zenedarab, Sulamith. A vasárnapi előadás a rendes szereposztásban megy.

IRODALOM.

Tárkányi Béla József-nek a processziókhoz és más ájtatosságokhoz írt *Vezérkönyve*, ez a sok oldalról keresett imakönyv, most már szállításra készen áll az egri liceumi nyomdában. Az erős vászonkötéses, aranykereszt nyomással díszített könyvecskét 1 koronájával árusítja a liceumi nyomda. Nagyobb rendelésnél 10 százalék engedmény.

TANÜGY.

Tanítók kezűgyessége.

Ma ér véget a nagyváradai tanítók 4 hetes kezűgyességi tanfolyama, melyet Sinkó Pál budapesti műgyetemi tanár vezetett nagy szakavatottsággal. — Összesen 81 tanító és tanítónő nyert képesítést, közöttük 8 irgalmas nővér. — Igen kedvesek a tanítónők agyag és papír munkái, de meglepők a tanítók fakészítményei is. Holnap szombaton fejezi be ünnepélyesen a tanfolyamot a kultuszminiszter képviselőjében dr. Heller Farkas miniszteri titkár és Guttenberg Pál a kézimunkára képesítő tanfolyamok igazgatója. — Az ügyes kézimunkák szombaton d. e. 11 órától az Őr-utcai községi iskolában lesznek kiállítva, melyek megtekintésére ezuton hívjuk föl az érdeklődőket.

Erre vonatkozólag vettük a következő meghívót:

Nagyvárad városa által a népiskolai tanítók részére az Őr-utcai fuiskolában rendezett kézimunkatanfolyam f. hó 9-én — szombaton d. e. 11 órakor *kiállítással* záratik be. A

kiállításra, — mely d. u. 6 óráig lesz nyitva, — a törvényhatósági bizottság, az iskolaszék tagjait, s általában az érdeklődőket tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1910. július 6.

Dr. Thury László iskolaszéki elnök.

Igazságszolgáltatás.

Ékszeroltvajok a bíróság előtt. A Polacsek-téle ékszerüzlet kifosztóinak bűnügyét tegnap kezdte tárgyalni a nagyváradai törvényszék. Megjelent az egész szép társaság, Mester Lajos, Gál István, Mester Rózsai, Vad Károlyné, Bakonyszegi Jánosné, Meleg Istvánné és Gál Imre. Mint ismeretes, ezek szervezett tolvajbandát képeztek és hallatlan vakmerőséggel és ügyességgel fosztották ki Polacsek Zsigmond helybeli ékszerkereskedő üzletét. Körülbelül 50.000 korona értékű ékszerrel állottak odébb, de a fiatal Mester Rózsai áruló diadémja kézrekerítette őket. Tegnap kezdődött meg ez ügyben a tárgyalás, de elnapolták. Tudniillik az egyik vádlottról, Gál Imréről, aki még fiatalkoru, nem érkezett be a törvényszékhez a környezet-tanulmány a pártfogótól, amint ezt a Büntető Novella rendeli. A tárgyalás különben ezáltal nem fog szenvedni sok késedelmet, a környezet-tanulmányt a bíróság hamar beszerezheti és így valószínűleg még ebben a hónapban tárgyalatni fog az ügy.

Szüneti tanács a táblán. A kir. ítélőtáblán a törvényszünet a mai nappal vette kezdetét s ma kezdi meg a bírák legnagyobb része évi rendes szabadságidejét. A szüneti tanács tagjai Balogh Sándor elnöke alatt Tóth Imre, dr. Dániel Lajos, Fekete József és Böhm Jenő kir. táblabírákból áll. A szüneti tanács aug. 27. napjáig tart, mely időben csak a foglyos büntetők s a halasztást nem szenvedhető végrehajtási ügyek nyernek elintéztést.

TÁVIRATOR.

Kegyelem Hofrichter fogház-örének.

Budapest, jul. 7. A Hofrichter-ügyből ismeretes Tuttmann Salamon fogházör neve. Tuttmann a vizsgálati fogházban levő főhadnagynak több levelét csempészte ki a fogházból, mire Hofrichter maga jelentette fel Tuttmant, remélve, hogy ezzel maga felé fordíthatja a hadbírósgat kegyét.

A fogházört négy évi börtönre ítélték és a möllersdorfi börtönbe vitték, a hol példásan, igen jól viselkedett. Ennek tekintetbe vételével a hadbírósgat most két évre szállította le a négyéves fogházbüntetést és valószínű, hogy ennek a két évnek egyharmadát is elengedik neki, ha továbbra is hasonlóan viselkedik.

Összeesküvés Törökországban.

Berlin, július 7. Konstantinápolyból táviratozzák: A rendőrség messzeágazó összeesküvésnek jutott nyomára, és mélységesen titkolozik. Csak annyit szivárgott ki, hogy az összeesküvők meg akarták gyilkolni a minisztereket. Az volt a tervük, hogy megbuktatják az ifjúörök

uralmat. Az összeesküvők állítólag mind egy szálra kézrekerültek. Két titkos nyomdát is talált a rendőrség, amelyekben lázító röpiratok készültek.

Ninos több harc Kréta körül.

Róma, A »Tribuna«-nak Athénből küldött távirata szerint a krétai bonyodalmat sikerült végre békésen elintézni. Venizelosz krétai miniszterelnök rábirta a krétai pártok vezetőit, hogy vessék alá magukat a krétai védőhatalmak kívánságainak és ismerjék el a török szultán szuverenitását. Remélik, hogy most már a krétai nemzetgyűlés is simán fog lefolyni.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, július 7.

A gabonátőzsde.

	50 kilogramonkint.
Buza októberre — — —	9.12
Rozs októberre — — —	6.94
Zab októberre — — —	7.20
Tengeri júliusra — — —	5.41

Irányzat: Szilárd.

Értéktőzsde.

Magyar hitel — — —	840.—
Osztrák hitel — — —	667.—
4%-os koronajáradék — — —	92.30
Államvasut — — —	741.—
Jelzálogbank — — —	482.—
Leszámitoló bank — — —	567.—
Hazai Bank — — —	300.—
Kereskedelmi részv. — — —	736.—
Rimamurányi — — —	691.—
Salgótarjáni — — —	638.—
Közuti vasut — — —	717.—
Városi villamos — — —	375.50
Adria — — —	517.—

Irányzat: Üzletellen, nyugodt.

A méhészeti vándorgyűlés és kiállítás szervező bizottsága a nyilvánosság utján is felkéri mindazokat, akik a f. évi aug. 19—24 napjain Budapesten tartandó vándorgyűlésen és az azzal kapcsolatos kiállításon akár mint előadók, akár mint hallgatók és a kiállítás látogatói résztvenni kívánnak, szíveskedjenek a kedvezményes vasuti, vagy hajójegy megváltásáért, a kiállítás egész tartama alatt annak díjtalan látogatására s minden egyéb más kedvezmény igénybevételeire jogosító tagsági jegy áraban a vándorgyűlés látogatókára Kovács Antal címére: (Budapest földművelésügyi minisztérium földszint 3, sz.) személyenként 3 (három) koronát beküldeni s egyidejűleg közölni, hogy számítanak e a rendező bizottság részéről elszállásolásra s hány személy számára.

A Máv. talpfa kiírása elé élénk várakozással néz a talpfa-üzlet érdekeltsége. Ertesülésünk szerint a Máv 1911. évi szükséglete 1 millió darabot tesz, mely azonban a rendelkezésre álló készletekkel fedezhető. Kedvező ajánlatok esetén a Máv. több évi szükségletére is fogad el ajánlatokat. A talpfa versenytárgyalást előreláthatólag szept. végén fogják megtartani.

NYILTTÉR.

BUTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 13
V.-Velece	>	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó	>	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 47
Püspökfürdő	érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő	ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó	>	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece	>	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad	érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece	>	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó	>	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő	ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó	>	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece	>	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad	érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
 ** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika. Irtá: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

(Folytatás.)

62

S maga a királyné oly egyszerű, oly önkénytelen a kedvére játszott neki. Természetből vidám és őszinte levén, nagyon kedvesen vette a nép fogadását, olyan jó hangulatban volt, hogy meg nem tudta állni, hogy el ne mondja, minő kalandja volt s mi lett annak a következtése.

— Mit gondolnak, hogy jöttem ide? El nem találják soha, ha százszor is találgatnák. Elhiszik-e? Bérkocsin jöttem!

A gyakorlott udvaroncok meglepetést színeltek s azt kérdék magukban, vajon a királyné indiscretióját vagy szemérmelenségét keljen-e inkább csodálni?

XIV. FEJEZET.
Carey anya csirkéi.

A mily bizonyos volt, hogy vihar közel, oly biztosan lehetett látni, hogy kettesével, hármasával, tizenkint, huszankint gyülekeznek s hamar százakra mentek, a mint az ég besötétült és a szél erősebb lett. Különös egy csoport amazont képeztek ezek a párisi halárusnők, — merészek, durvák, nemtelenek, elaljasodottak, de mégis a lojalitás bizonyos nemével viseltettek saját intézményük iránt, bizonyos hűséggel tradíciójuk, egymás iránt s céhük szabadalmi iránt.

Az állami tanács megnyitása, ama tanácskozó gyűlés egybeülése, melytől Lajos királyságának megmentését remélte, május negyedikére tüzetett. A szigorú s unalmas tének vége lett valahára. Megnyitá a kikelet Frankhon fölött, mintha az a paradicsom lett volna, üdén és sugárzón virágozva, mint egy leányka, ki csupa reménnyel és mosolylyal fejlődik meglelt nővé.

Fehér felhők usztak a tiszta kék egen. Szellő lebbent és sutogott a dus lombok között, melyek még nem vették el enyhe zöld színüket; madarak röpködtek a levegőben vagy daloltak a sűrűben; és a halárusnők haragos csapatokba gyűlve, ordítottak, dühöngtek, káromkodtak, hadonáztak meztelen barna karjikkal s kegyetlen szitkokat imádkoztak le a nyugodt égből mindenre, a mi tiszta, nemes, ragyogó és szép itt e földön.

Hogy minő kiterjedést öltött a lázongás Párisban, árulás, rágalom s az orleansi herceg adta pénz bőséges költsége által, azt tán legkevésbé tudta a király és az ő közvetlen tanácsadói. A jó szívű, gondtalan és nem bánom passiv bátorsággal megáldott Lajos hajlandó volt mindent derült színben látni; és Necker, feltétlenül jónak tartva az emberiséget, meg volt elégedve azzal, hogy saját kormányrendszerét vihette, úgy figyelvén a nép hajlamára, mint a tengerész delejtűjére, s bárhonnan fújt a szél, mindig ahhoz igyekezett magát alkalmazni. A királyné, ki természeti jó érzékével és éles észlelő tehetségével az országlásból elcsajátított néhány lecskét anyjától és anyjának tanácsadótól, ösztönszerűleg előre sejteti látott a veszélyt: de ő sokkal önzetlenebb volt, hogy sem saját aggodalmaival másokat fölríasszon és sokkal loyálisabb mindenkor, hogy sem a királytól eltérő nézetet legyen. Így a hajó a szirthez közeledett tapasztalatlan kapitánnyal, veszélyes teherrel, lázongó legénységgel s reszkető kézzel a kormányrudon.

Méltán vijjogtak és sivályoghattak a szél-roham űzte viharmadarak, baljóslatu kiáltásukat a forrongó vihar ama tompa szünetlen morajába vegyítve, melyet az irgalmatlan ocean hullámainak a partszirtekhez csapódása okoz.

Az állami főtanács, a nemzet szabad parlamentje, nemesekből, papságból és a közrendből állott, vagyis, mint utóbb nevezték, a harmadik rendből; de az ugynevezett reformerek, kiknek kívánságai idáig készséggel teljesítve lettek, most két újabb engedményt követeltek: az első, hogy ez a harmadik rend számára nézve egyenlő legyen a két elsővel együttvéve; a második, hogy mindnyájan egy teremben ülészenek és tanácskozzanak. Nyilván való, hogy egy ily gyűlésben a nép pártja bármikor több ég fölött rendelkezhetik; és oly nagy volt az agitáció ezen forradalmi rendszabály keresztülvitelére a jakobinusok ré-zérő, élükön az orleansi herceggel, hogy Necker nem mert az áradatnak ellentállni, s nem merte a királynak azt tanácsolni, hogy tagadja meg beleegyezését.

De a történések s mások is gyakran észrevehették, hogy nagy társadalmi szakadásoknál a nép tömege, mely a hirtelen változásoktól idegenkedik, még nagyobb ellenszenvvel viseltetik azon hevesség ellen, a mellyel e változásokat végbe kell vinni. A nemesség, telhetlen becsvágy által felizgatva, nem szégyel vezéreket adni a köznépeknek, mely az éhségtől elcsigázva, készséggel követ bármely izgatót, ki olcsó áron ígér kenyeret; de a középosztály, melynek van egy kis vesztetni valója, nem igen fog kényelmesen otthon ülni, hogy megvigyázza mint fő

a fazék a tűz fölött. Nem ez csinálja a forradalmakat, sőt ez szenved legtöbbet általa, s elejét is vehetné könnyen, ha csak egész nyomtatékkal a mérlegbe vetné befolyását, midőn a válság kitörőben van. Még Frankhonban is, volt egy nagy és befolyásos többség, mely határozatos elnyomás által elkábitva, nem kívánt egyebet, mint hogy a Bourbonnk egyik nemzedéke a másik után biztosan elfoglalhassa a trónt.

Az elégtelenség ezen negatív érzete oly erős volt, hogy tényleges actiót idézett elő a párisi kereskedőknél, a párisi társadalom zöménél, a becsületes családapák és tisztességes boltosok körében, kik emberemlékezet óta mindig neveltség tárgyakat szolgáltatottak a színpad számára és tréfás alakokat a plajbász hegyére. Hát szükségkép neveltségnek kell-e lenni az embernek, ha jószívű rokon, hű férj és a társadalomnak hasznos tagja? oly kérdés ez, melyet méltán fel lehet vetni a művelődésnek előbbre haladottabb színvonalán a mienknél. Mostanság a nyárspolgár esernyője, az ő gömbölyűsége, pompázó ünnepélyes méltósága képezi leginkább a guny, élc és karrikatura tárgyát.

Páris kereskedői, előre sejtve, kétségkívül, a nagy özönyt, mely mindent elseperhet maga előtt, ha csak ők ideje korán gátot nem vehetnek az áradatnak, elhatározták maguk között, hogy olyan követeket fognak választani saját érdekeik képviselésére, kik némileg szembe fognak szállni a gazok phalanxával, mely máris fenyegeti az ő pénzes szekrényeket és otthonukat. Jelöltjeik közül többen, természetesen, sehogy sem tetszettek az utcai söpredékeknek, és azoknak, kiket a kereskedők nem akartak volna semmi áron megválasztani. A párisi köznép rendszerint nagyon is kész türelmetlenségi érzetének és bosszuságának kifejezést adni. Európa egyik fővárosában sem özőnlük le a nép oly készségesen az utcákra, sem az ut kövezeteit nem képesek másutt úgy felszakítani és védelmi célra oly mérnöki ügyességgel felhasználni. Egy pár helytelenkedő inas csődületet idézhet elő, a kocsmákban mulatozó laplopók hozzá csatlakoznak, s mindjárt utánuk a kézművesek műhelyeikből. Rongyos nők, oldalt, elől s hátul ácsorognak, rdítani, kiabálni kezdenek, rikácsoló hangon. Feltörik egy pék boltkirakatát, betörnek egy ivóházba, bántalmazzák a tulajdonost vagy főbeütik a pincért. S csak egy kis vért kell látni a tömegnek, hogy farkasi düh szállja meg, s az emberek egymást feltüzeljék és fellovalják. Mindjárt aztán dobpergés hallatszik valamely szomszédos negyedben, utána a dragonyosok csörömpölése, a gyalogság kimért lépdelése, tán egy hatfontos ágyú gördülése ideje koránt intésül szolgál és a tömeg vagy elolvad mint a hó, vagy pillanatnyi ellentállást fejt ki, mely egy tucatot a legkevésbé vétkesek közül az utcasárban hagy, s véletlenségből egy gyermeket is meglőnek, ki ártatlanul játszik a gyermekszobában. Semmi sem oly kormányozhatatlan, oly ösztön utánmenő, oly kétségbeesett, és mégis oly gyáva, mint a csöcselék. Megállt az mezitláb, félig felfegyverezve a rendes katonaság színe előtt és mégis megfutamitni, szétszórani hagyta magát egyetlen ör szuronyhegytől. De a francia harcias nemzet és a francia csöcselék azért is annyival félelmesebb, mert rendszerint aránylag nagyobb számmal vannak közte olyanok, kik megszokva az összhangban való működést, tudják azt, hogy egymást védniök és összetartaniok kell.

(Folyt. köv.)

A szerkesztőség által felkelt

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvételnek

a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készíttetnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul”-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

Arverési hirdetemény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közzhírré teszi, hogy a Nagyváradi városi kir. járás-bíróságnak 1910. évi V. II. 136—2. számú végzésével dr. Papp Károly ügyvéd által képviselt Szülő Alfonz felperes részére alperes ellen 217 kor. 83 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 2101 kor. becsült ingóságokra a Nagyváradi városi kir. járásbírósa fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatott követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Szőlőhegy, Körösoldal utcai házban leendő megtartására határidőül 1910. év július hó 9. napján, délután 3 órája tüzetik ki, mikor a bírósággal lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívotnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdeteménynek a bíróság tábláján kiüggését követő naptól számítatik. Nagyvárad, 1910. évi jan. hó 23-ik napján.

Bakó Bálint
kir. bir. végrehajtó.

310

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **Mat-tenie** gázfejlesztő módszer alapján lehet teljesen és alaposan kirtani, melyért 1 évi teletösséget vállalok, meghívásra **azonnal** bárhol személyesen megjelenek.

DÁVID BERNÁT szobafestő, Szt. János-utca 28. sz. Telefon szám 924.

Használjon Nagysád Földes-féle Margit-Crémet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen!

A **Földes-féle Margit-Créme** a fő-rangu hölgyeknek is kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra alatt észlelhető.

Mivel a Földes-féle **Margit-Crémet** utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A **Földes féle Margit-Créme** ártalmatlan, zsirtalan, vegytiszta készítmény.

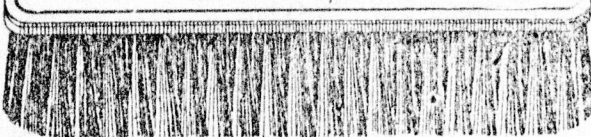
A bőr mindennemű tisztátalanságát, szeplőt, pattanást, mitesser, májloitor, tancokat stb. gyorsan és biztosan eltávolít. Nemcsak az arcra, hanem a nyakra, vállra és kéz fehéritésére és szépítésére is legalkalmasabb. Nagy tégely **2 korona**, kicsi **1 korona**, minden gyógyszertárban és drogeriában.

Készül és postán küldi:

Földes Kelemen gyógyszerész
ARADON.

Kapható Nagyváradon: Reisz Miksa, Dr. Medvigy Gábor, Lédig Árpád, Leszner Alfréd, Nyiri Örkösei, Farkas István. Félix-fürdőn: Goblocz István.

Gyorsan pusztul a bőr sezt ön bányá,
Ha **Fernolend** **NIGRIN**-jét nem használja.

Gépirási munkát vállalok

Lukács György-utca 10. sz.
Kapu alatt jobbra.

Villamos világítási és motorberendezések.

Szellőzők
Villamhárítók
Csengők
Jelző-órák
Wolfram-égők

Ismeri már a Dura-elemet??

és mindennemű electrotechnikai cikkek legmértányosabb áron beszerezhetők

STERN ADOLF

electrotechnikai vállalat, Nagyvárad, Bémert-tér 3. Telefon 556.

257

Uj üzlet! Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcso fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel 46

Benedek Ferencz

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a NEMZETI SZÁLLODA árnyas kerthelyiségét

ünnepélyesen megnyitottam

egy elsőrendű cigányzenekar közreműködésével. Minden este változatos műsor mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a t. közönség figyelmét tisztán kezelt saját termésű boraimra és kitűnő magyar konyhámra.

Társas ebédek és vacsorák a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett polgári árakban. Abonensek étlap szerint előnyösen megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN,

vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház bérleje.

Nagyváradi város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fényképező-lámpák ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

12 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.